

OBSAH.

(Články, opatřené hvězdičkou, jsou básně.)

I. Cesta k sebevýchově a správnému soužití.

	Str.
1. *Osud lidský. — Česká národní	3
2. *Důvěra v Boha. Josef Václav Sládek	4
3. O podstatě náboženství. Emil Svoboda	4
4. Kavče. Lev Nikolajevič Tolstoj	5
5. O rodině. J. Gérard a P. Janet	6
6. *Otcovský dům. Jan Neruda	7
7. *Chalupa. Jan Čarek	7
8. *Otec a syn. Jos. Václav Sládek	8
9. Dárek mamince. Z Rozsevače	8
10. Na spáleništi. Václav Kosmák	8
11. Kouzlo řeči mateřské I. — V. a II. R. E. Jamot	9
12. *Bernard Žár. Petr Bezruč	10
13. Štěp a kůl. Jan Hruška	11
14. O poslušnosti. J. Stuart Blackie	12
15. Kapitola skoro naléhavá. Jiří Guth-Jarkovský	13
16. Sedlák Dolina. Vítězslav Hálek	14
17. O vzdělanosti duševní. Jan Kollár	16
18. O pravdě a lži. Dormer Chesterfield	17
19. *Kto za pravdu horí. Karol Kuzmány	18
20. Pomluva. Lev Nikolajevič Tolstoj	18
21. O letoráč. Martin Bezděk	19
22. O charakteru. Josef Holeček	23
23. *Čím je národ silný. Jan Neruda	26
24. Poctivost našeho lidu. František Bartoš	27
25. O práci. Emil Svoboda	28
26. Práce radostná a neradostná. Karel Václav Rais	28
27. *Lenoch. Česká národní	30
28. Cikánův prostředek. Filip Stanislav Kodým	31
29. Šetřme! Karel Kálal	32
30. Husté hrábě. Metoděj Jahn	34
31. Dva boháči. Ivan Sergějevič Turgeněv	35
32. Pro majetek se nevpínej! Josef Holeček	35
33. *Sedlák a příroda. Josef Václav Sládek	36
34. Myslivec a zajíc. Jan Vrba	37
35. Ovoce. Gustav Jaroš	38
36. *Stromy. Antonín Klášterský	39
37. O národní písni. Jan Neruda	39
38. *Srdce mateřské. I. Moravská národní. II. Rozbor od Frant. Bartoše	41
39. *Píseň česká. Jan z Hvězdy	43

	Str.
40. O moderní hudbě české. Otakar Hostinský	44
41. Ponejprv v divadle. Ignát Herrmann	46
42. Osvětový význam divadla. Frant. Adolf Šubert	49
43. Jaro od Mikuláše Alše. Jan Kabelík	51
44. *Nejtěžší umění. Boleslav Jablonský	52
45. O volbě životního cíle. Alois Vojtěch Šmilovský	54
46. Jak se přijímalo do obce. Jindřich Šimon Baar	55
47. *Vyhrál. Ladislav Quis	60
48. Příkazy u Olomouce. Jan Blatný	60
49. V čem záleží právě vlastenectví. Jan Kollár	64
50. *Země mluví. Viktor Dyk	67
51. Příběh Kratochvílův. Frant. Langer	68
52. Náš Červený kříž. Z Českého světa	70
53. *„Moje barva červená a bílá“. Jan Neruda	72
54. Záruka svobody. Samuel Smiles	73
55. Proč nevíme, kdy umřeme. Hanuš Sedláček	73
56. Poslední starosti. Bohumil Zahradník-Brodský	74
57. *Důvěra. Josef Václav Sládek	77

II. Hostem u básníků.

58. *Ze Slávy dcery. Jan Kollár	79
59. *Z nápisův. Jan Kollár	80
60. *Příležitost ku práci. František Ladislav Čelakovský	80
61. *Z epigramů. František Ladislav Čelakovský	80
62. *Štědrý den. Karel Jaromír Erben	81
63. Potrestaná závist. Karel Jaromír Erben	83
64. Nedělní beseda ve mlýně. Božena Němcová	84
65. U Medvědovců. Božena Němcová	85
66. *Z Tyrolských elegií. Karel Havlíček-Borovský	87
67. *Dva epigramy. Karel Havlíček-Borovský	89
68. *Dědova mísa. Jan Neruda	90
69. Tři králové. Jan Neruda	90
70. *Dražba. Vítězslav Hálek	91
71. *Žitné pole. Vítězslav Hálek	92
72. *Slovenská píseň. Adolf Heyduk	92
73. Matka a syn. Karolina Světlá	93
74. *Libuše věští slávu Prahy. Julius Zeyer	95
75. *Čtyři bohatýři. Josef Václav Sládek	99
76. *Silen buď! Josef Václav Sládek	100
77. *Co vypravoval starý soused ve stínu lípy. Svatopluk Čech	100
78. *Píseň rolníka. Svatopluk Čech	105
79. *Dvě lípy. Eliška Krásnohorská	106
80. *Chodská. Eliška Krásnohorská	106
81. *Čierny rok. Pavel Orságh-Hviezdoslav	107
82. *Malý drotár. Svetozár Hurban-Vajanský	108
83. *Balada blanická. Jaroslav Vrchlický	108
84. *Na vsi v neděli odpoledne. Jaroslav Vrchlický	110
85. Královka. Václav Beneš-Třebízský	111
86. Formané. Alois Jirásek	114
87. Kus selské pranostiky. Josef Holeček	117

	Str.
88. Pod jabloní. Jan Herben	118
89. Otcův rok. Karel Václav Rais	121
90. Z domova. Karel Václav Rais	126
91. *Tři prsteny. Josef Svatopluk Machar	128
92. *Topol a vrba. František Seraf. Procházka	130
93. *Píseň o pluhu. Antonín Sova	130
94. *Markýz Géro. Petr Bezruč	131
95. *Kyjov. Petr Bezruč	131
96. *Jarní noc. Otakar Březina	132
97. Ondráš Tú-tú. Martin Kukučín	132
98. První setí. František Xaver Svoboda	133
99. Hody. Alois Mrštík	135
100. Poslové jara. Vilém Mrštík	136
101. Pepánek v Praze. Franta Župan	138
102. Strašidla. Alois Zábranský	139
103. Strýc Chalánek. Otakar Bystřina	141
104. Síla na pravém místě. Jindřich Šimon Baar	144
105. *Otcova rol'a. Ivan Krasko	147
106. *Modlitba v polích. Jan Čarek	147
107. *Září. Karel Toman	148
108. *Medynia Glogowska. Petr Kříčka	148
109. *Jitřní píseň. Jiří Wolker	149
110. *Národní písně.	149

III. Jak hospodařiti se zdravím.

111. O zdravém bytě. Bedřich Budinský	151
112. O kůži lidské a oděvu. Bohumil Bouček	153
113. Ošetřování chrupu. Bedřich Budinský	155
114. O pokrmeh a nápojích. Filip Stanislav Kodým	156
115. O škodlivosti lihovin. Jan Šimsa a j.	159
116. Všední nemoc a nevšední pomoc. Bohumil Zahradník-Brodský	162
117. O pudu sebezáchovy a nemocech pohlavních. František Šamberger	167
118. O první pomoci při náhlém ochuravění a poranění. Alois Pokorný — Josef Rosický	169
119. Desatero poučení o tuberkulose. Podle Zdravotnické čítanky	173

IV. O vlasti.

120. O republice československé a jejích dopravních prostředcích. Podle Rudolfa Dvořáka a j.	174
121. Čechy. Podle Jindřicha Metelky	178
122. Morava a Slezsko. Podle Antonína Tille a Františka Brdlíka	180
123. Slovensko a Podkarpatská Rus. Podle Václava a Františka Drah- ného	182
124. Národopisný obraz republiky československé. Jan Kabelík	185
125. O našich lidových krojích a stavbách. Eduard Neumann	192
126. *Buďme svoji! Svatopluk Čech	197
127. O krásách našich vlastí. Eliška Řeháková	197
128. Praha. Karel Scheinflug	202
129. *Praha. Pavel Országh-Hviezdoslav	205
130. Pokyny k jízdě po dráze. Jan Nečas	205
131. O jízdním řádě. Podle Josefa Železného	207

V. Od pravěku do našich dob.

	Str.
132. *Nekonečný vesmír. Jan Neruda	213
133. O prvopočátcích lidské vzdělanosti. Podle Eman. Kováře a Bohum. Bauše	214
134. Počátky a rozšíření písma. Podle Jana Gebaura a j.	219
135. Řekové zakladateli evropské vzdělanosti. Podle Otomara Vaňorného	221
136. Demeter (Ceres). Podle Frant. Rutha	223
137. Křesťanství. František Drtina	225
138. *Kristova říše. Svatopluk Čech	227
139. Počátek středověku a lenní zřízení. Podle Jaroslava Kosiny	228
140. Hlavní ráz dějin našich. František Palacký	229
141. *Otka Přemyslova. Josef Václav Sládek	230
142. Řády staroslovanské na úsvitě dějin našich. Josef Vítězslav Šimák	232
143. Začátky křesťanství a státní jednoty v národě československém. Jiří V. Klíma a Josef Vodehnal	236
144. Doba naší slávy. Podle Josefa Pekaře	238
145. *Hus. Josef Svatopluk Machar	243
146. *Válečná píseň Táborův	246
147. Začátek věku nového. Kronika práce	247
148. O Jednotě bratří českých. František Augustin Slavík	248
149. Úkol výchovy. Jan Amos Komenský	250
150. Konec samostatnosti české a doba hlubokého úpadku. Podle Antonína Rezka a Jana Dolenského	251
151. *Bílá hora. Josef Václav Sládek	254
152. Pobělohorské utrpení selského lidu poddaného. Antonín Rezek	255
153. *Balada o smrti Jana Koziny. Jaroslav Vrchlický	259
154. Naše národní obrození. Jiří V. Klíma a j.	260
155. *Naše chaloupky. Václav Šolc	263
156. V České expedici. Alois Jirásek	265
157. Naše politické obrození. Jan Kabelík	270
158. Osvětou k svobodě. Jan Kabelík	272
159. Naše osvobození. Jan Kabelík	275
160. Památné projevy z doby osvobození.	279
161. První prezident republiky československé. Jan Herben	283
162. O československých legiích. Podle Frant. Šteidlera	286
163. *— 300 — Josef Svatopluk Machar	289
164. *Naše hymny. Josef Kajetán Tyl, Janko Matúška	290
165. *Pozdrav československé vjajce. Antonín Sova	292

VI. Naše světla.

166. Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan. Frant. Teplý	293
167. Frant. Jan Vavák. Podle Josefa Pekaře	298
168. Vynálezci ruchadla, bratřenci Veverkové. Podle Fr. Sovy B. Budinský	301
169. Josef Ressel. Jaroslav Trnka	304
170. František Horský. Edvard Reich	305
171. MUDr. František Cyril Kampelík. František Obrtel	313
172. Filip Stanislav Kodym. Edvard Reich	315
173. Daniel Gabriel Lichard. Edvard Reich	318
174. František Skopalík. František Obrtel	321
175. Jan Baptista (Křtitel) Lambl. Edvard Reich	324

	Str.
176. Jan Antonín Prokúpek. Podle Frant. Obrtela	329
177. Jan Rudolf Demel. Edvard Reich	331
178. Frant. Farský. Edvard Reich	334
179. Frant. Sitenský. Martin Bezděk	336
180. Josef Munzar. Edvard Reich	340
181. Marie Trachtová. Edvard Reich	342

VII. Z knihy přírody.

182. *Svatá kniha. Boleslav Jablonský	345
183. Jak působí voda v povrch zemský. Antonín Frič	346
184. Křemen. Jan Krejčí	347
185. O palivech neboli hořlavinách. Jan Vratislav Želízko	350
186. Vůle žití. Bohumil Němec	353
187. O výživě tvorstva a výměně látek. Edvard Babák	356
188. Význam bakterií v půdě. Bohumil Frant. Švec	358
189. Tajemství makového květu. Karel Kavina	360
190. Les, jeho krása a užitek. Jan Frič	362
191. Nepřítel výšky. Jan Vrba	364
192. Jak umírají stromy. Jan Vrba	366
193. O drvaři Julišovi. Josef Černý	369
194. Svážení dříví na Šumavě. Karel Klostermann	371
195. Procházka lesem. Karel Starý	373
196. *Májový večer. Karel Hynek Mácha	376
197. Rolník a zvěř. Hubert Strachota	377
198. Z dějin zeleniny. Viktorin Diepolt	379
199. Jak se šíří živočišstvo. Podle Viléma Kurze	380
200. Žížaly. Bohumil Bauše	383
201. O včelách. František Klapálek	384
202. Stěhovavé ptactvo. Bohumil Bauše	386
203. Skřivan polní. Jiří Janda	390
204. *Skřivánek. Svatopluk Čech	391
205. O psu. Jiří Janda	392
206. Člověk vládcem a pánem přírody. Podle Jana Evangelisty Purkyně	394
207. *Dělníkům nesmrtelným. Antonín Klášterský	396

VIII. Ze života v povolání zemědělském.

208. Přísloví ze života zemědělského.	397
209. Z dějin našeho zemědělství. Fridolín Macháček	398
210. Česká vesnice. Rudolf Rolíček	404
211. *Doma na hřbitově. Karel Toman	413
212. Výroba rostlinná a hospodářský průmysl v republice československé. Podle Antonína Prokše	413
213. Proč používáme strojených hnojiv. Bedřich Budinský	417
214. Význam zušlechťování rostlin. Martin Bezděk	419
215. Chov hospodářského zvířectva v republice československé. Jan Tupý	421
216. O výrobě mléka v republice československé. Václav Škoda	428
217. Třeboňské rybníkářství. Josef Marek	431
218. O odborových organizacích zemědělských. Podle Jana Šatáře	434
219. Počátky a nynější stav českoslov. družstevnictví. Antonín Hůlka	436
220. Věkoše. Jan Černý	438

	Str
221. Je-li třeba sborů dobrovolných hasičů? Josef Macháček	441
222. Demokratismus. Podle článku Františka Václava Krejčího v Národní čítance	446
223. O socialismu. Podle Františka Modráčka a j.	449
224. O agrarismu. Antonín Švehla	452
225. *Pobělohorský sedláček si zpívá. Josef Holý	456
226. Dvě právnické kapitolky. Jan Nečas	457
I. O významu podpisu.	
II. O křivém svědectví před soudem.	
227. Tři kapitoly z národního hospodářství	459
I. O dělbě práce. Podle Albína Bráfa.	
II. O penězích. Podle Karla Engliše upravil B. Budinský.	
III. O clech. Podle Karla Engliše upravil B. Budinský.	
228. Naše zemědělské školství. Edvard Reich	465
229. Vesnická knihovna. Antonín Matula	470
230. Dům zemědělské osvěty v Praze. Podle Františka Obrtela	472
231. Na rozloučenou se školou. Bedřich Budinský	476
232. *Rolnická. Václav Trnobranský	478
 IX. Stručné poučení o básnictví	 479
X. Vysvětlivky a zprávy životopisné	484